

Eugeniusz Sakowicz

"Studia Polonijne", t. 17, Lublin 1996 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 67/3, 234-235

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

najbardziej narażeni na oddziaływanie sekt. Pozwoli też ustrzec się przed zgubnym wpływem technik werbowania mających postać syntezy serdeczności i podstępny, a stosowanych przez nowe ruchy religijne, które coraz bardziej aktywizują się na naszym polskim gruncie.

Piotr Włodkowski, Warszawa

Studia Polonijne, tom 17, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1996, ss. 224.

Towarzystwo Naukowe KUL opublikowało na początku 1997 r. 17 tom Studiów Polonijnych (za rok 1996). Wydawane przez Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL (wcześniej – Zakład Duszpasterstwa i Migracji Polonijnej KUL) pismo ma już swoją tradycję. 1 tom *Studiów...* ukazał się w 1976 r. jako praca zbiorowa pod redakcją ówczesnego rektora KUL – M.A. Krąpca oraz B. Kumora, P. Tarasa i J. Turowskiego. Powyżsi redaktorzy zakresili wyraźnie profil periodyka. Mówiąc o Polonii nie sposób „nie dotknąć” równocześnie historii i teraźniejszości, kwestii społecznych i religijnych, ostatecznie zaś nie sposób nie umieścić całości refleksji w szerszym kontekście kulturowym, chciałoby się rzec – filozoficznym. W notce odredakcyjnej w 1 tomie twórcy i inicjatorzy *Studiów...* pisali: „Interakcja kulturalna z wielomilionową Polonią może przynieść wielkie korzyści dla Macierzy, dla Polonii i dla krajów jej „osiedlenia”. O piśmie wyrazili się wprost: „Pragniemy, aby służyły one (*Studia Polonijne* – E.S.) wzajemnemu zrozumieniu, zbliżeniu i umacnianiu pozycji kultury polskiej i Polonii w integrującym się świecie”.

W 17 tomie całość materiałów zebrana została w czterech blokach tematycznych: I. Artykuły; II. Informacje i sprawozdania; III. In Memoriam; IV. Recenzje. Według kolejności w I. bloku opublikowane zostały następujące opracowania:

- Jerzy J. S m o l i c z, *Polskie rodziny i australijska szkoła: zderzenie wartości*;
- Stefan W ó j c i k, *Praca kapłanów archidiecezji lwowskiej na Dolnym Śląsku*;
- Florian A n g h e l, *Polskie społeczności w Wielkiej Rumunii (1918-1940)*;
- Roman S t a n k i e w i c z, *Z dziejów oświaty polskiej w Łatgalii w okresie międzywojennym*;

– Piotr K. K u t y, *Der alte polnische Redensführer. Leon I Schedlin-Czarliński (1835-1918), nestor polskich parlamentarzystów w Niemczech (w 160 rocznicę urodzin)*.

Nie sposób dokonać w krótkiej prezentacji oceny każdego opracowania. Zwrócimy uwagę jedynie na dwa teksty, które koncentrują się na problematyce oświaty i szkolnictwa polonijnego.

J.J. S m o l i c z podejmuje zagadnienie roli australijskiego systemu edukacji w odniesieniu do procesu społecznej i kulturalnej integracji polskich emigrantów, którzy przybyli do Australii po 1980 r. Opierając się na przeprowadzonych badaniach ankietowych wśród australijskiej Polonii (szkoda, że ankietą objęto niewiele osób i rodzin) dochodzi do wniosku, iż aspiracje rodziców w odniesieniu do ich dzieci i ich

szeroko pojętej adaptacji w nowym środowisku zdeterminowane są w dużej mierze przez dwa czynniki: poziom wykształcenia rodziców osiągnięty w Polsce w czasie przed emigracją oraz ich aktywność zawodową (pracę) w Australii. Lektura niniejszego opracowania ukazuje bardzo wyraźnie pole badań naukowych otwarte dla socjologa wychowania i kultury. Należałoby przeprowadzić analogiczne prace badawcze w innych środowiskach polonijnych koncentrując się nad najnowszą falą emigracji, której datę wyjściową stanowi okres przed i po stanie wojennym. P. S t a n k i e w i c z z kolei ukazuje syntetycznie historię oświaty polskiej na Łotwie w okresie międzywojennym. Zlikwidowane przez carat na ziemiach łotewskich w XIX i na początku XX w. polskie szkolnictwo (sięgające korzeniami XVI w.) stanęło w 1918 r. (gdy Łotwa osiągnęła niepodległość) wobec nowych wyzwań. Okres międzywojenny pozytywnie zaznaczył się w historii polskiej edukacji na ziemi łotewskiej. W tym czasie powstało szereg szkół różnego typu, polskie biblioteki oraz społeczno-oświatowe stowarzyszenia. Po II wojnie światowej szkolnictwo polskie zniszczone zostało przez system sowieckiego totalitaryzmu. Z początkiem lat 90 rozpoczął się okres odnowy szkolnictwa polskiego na Łotwie. Również i to opracowanie wskazuje na bardzo ważną problematykę, która powinna stać się przedmiotem szczegółowego studium. Interesujące byłoby podjęcie studium porównawczego na temat polskiego szkolnictwa na Wschodzie (w dawnych republikach sowieckich) i polskiego szkolnictwa na Zachodzie Europy i w Ameryce (w określonym przedziale czasowym).

Zaprezentowane w bloku tematycznym „In Memoriam” biogramy (w 17 tomie *Studiów...* Mieczysław Wieliczko przedstawił szkice biograficzne: Ksiądz Wincenty Danek (1870-1945) oraz Ksiądz Béla Varga (1903-1995) mogą stanowić cenny materiał do ewentualnego *Słownika biograficzno-bibliograficznego* (monotematycznego – np. *Słownika Polonii świata*, czy wielotematycznego – słownika prezentującego sylwetki wybitnych postaci, których łączyły z Polską czy Polonią związki społeczno-kulturowe lub też polityczne.

Sumując należy stwierdzić, iż badacze kwestii polonijnej „wzbogacili się” o kolejny cenny materiał dostarczony przez redakcję *Studiów...*, której pracami kieruje Edward Walewander.

Eugeniusz Sakowicz, Warszawa

James PROVOST, Knut WALF, (dir.), *De la vie au droit*, „Revue Internationale de Théologie Concilium”, Paris 1996, Beauchesne Editeur, zes. 267.

Edytorial omawianego zeszytu *Od życia ku prawu* (może pełniej: *Od życia kościelnego ku prawu kanonicznemu*) ma charakter podwójnie nekrologowy: przywołuje sylwetkę zmarłego w 1995 r. Petera Huizingi SI, wieloletniego redaktora sekcji „prawo kanoniczne” – oraz zamyka działalność tejże (występującej również jako „instytucje kościelne”) w następstwie ustanowionych już w czerwcu 1995 r., lecz nie ujawnionych w jakimkolwiek komentarzu, nowych form strukturalnych, które